

F O G L A L A T: Magyarország és Erdély (kinevezés 's előléptetések; T e l e k i J ó z s e f gróf erdélyi főkörmányzó Budapesten; budapesti napló: nyilvánosság és fölvilágosultság, napi események, magyar játékszini krónika 's a t.) B á c s m e g y e (népnevelési ügy, nádori magyar levél, bosszankodás Beregre; vontatók meghagyatnak; a' német vámszövetség nem pártolatik, selyemtenyészési szép eredmények, Milos hármas nyomoztatása, helytartótanácsi intézvények, 's a t.) B i h a r m e g y e (csongrádi főispánhelyettes királyi biztosul küldetik; gáncsoló leirat a' zajos gyűlések miatt, védegyesület alapittatása, 's a t.) Szabolcsmegeye (tűzkármentesítési rendeletei.) Hevesmegeyei közgyűlés (vége: vontatók ügye, hatvani ut, gyöngyösi vérengzés, parádi kihágások miatt semmi intézkedés) kézműmárki körlevelek (vége: az új iskolai rendszer 's nevelői seminarium Debreczenben; halasi hírek; Teleki Sándor gr. levele Venus fregátról a' földközi-tengeren; az erdélyi országgyűlés nov. 2kán nyitja meg ismét ülését; 's a t.) S z e r v i a (Micsics megfutamlott; Mihály hget Zimonyban méreggel akarták kivégezni; 's a t.) A u s z t r i a (új postarendi szerződés Ausztria és Bajorország között 's a t. Portugália (a' kaurák elhalasztatnak; ujministerség 's a t.) Spanyolország (adatok a' cadizi eseményről, kölcsönös személy- 's vagyonbiztosító társulatok); Anglia (adatok Fridrik fhg londoni tartózkodásáról; O' Connor porbe fogatott); Franciaország (a' spanyol királyné férjválasztási kérdése ismét szönyegen); orosz birodalmi 's külföldi elegyhir. Gabonaár. Pénzkelet. Dunavízállás. Ertesítő. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. felsége M i e s s K á r o l y nagyszabados főharminczadost brassai főharminczadossá, Decani Erneszt abrudbányai bányászati orvost zalatnai bányakamrai orvossá, gr. Kreith Vilmos felsőbányai bányatollnokot ugyanotti zuzómalom-igazgatóvá, Markovics Márton moldovai bányahivatali iktatót radobojai kén-ellenőrré méltóztatott legkegy. kinevezni.

Horváth Illés kir. táblai jegyző a' nmgu Hétszemélyes táblánál Heranus Ján. előléptetése által megürült irnoki hivatalra neveztetett ki.

Budapesti napló. Nyilvánosság 's fölvilágultság. Nemzetnek, mely rögzött előítélésekkel küzd, ferde véleményben, mely tudatlanságban sanylik, fonák viszonyok közt céliránytalan szerkezetben vonaglik, reformra van szüksége. Nyilvánosság az egyetlen út, min illy nemzet fölvilágultság felé közelíthet, 's azt elérheti; mégpedig, bár ellenségi mit mondjanak, kik közé korunk sok, ugynevezett fölvilágultja is sorozható, nyilvánosság a' szó lehető legtagasb értelmében. Hol az álladalom, mely bár mint igyekezék is tökély felé, hijányos, bizonyos néposztályt inkább vagy kevésbbé terhelő belszerkezetekkel ne bajlódnék? Hol van a' nép, mely hibák, káros visszaélések által, kisebb nagyobb részben erkölestelen elfajulásra ne vetemüljön? Hol egyes néposztályok, mik az egészszel, ez vagy amaz oldalról tekintve, fonák viszonyban ne lennének? Nyilvánosság mutatja ki a' szükségét; fődözi fel a' gyógyutat; köti szivökre az egész jólétét 's fentartását azoknak, kiket a' gondviselés helyez kormányra; nyilvánosság teszi nevétségessé az oktalant, és szárnyszegetté a' gonoszt köz megsegényítés által. Mivel 's kiképzett állodalomokban, minden közre tartozó tettet épen ugy alá kell vetni a' nyilvánosság itélő-székének, mint bűnöst bírónak. Minden tett közre tartozó pedig, mellynek következményei a' társaságra, bár távol, befolyást szűlnek. A' kiállhatlan goromba, ki embertársait nyugtalanítja, családján zsarnokoskodik; azon atya, ki ros és gondatlan növelés által a' hont hasztalan polgárokkal terheli; a' köszivü uszorás, ki embertársa véres veritéke utolsó cseppjét is benyeli, ép olly közre tartozó tettet követnek el, mint tisztviselő, kiközpéztárt meglop; bíró, ki pénzért igazságtalan; törvényhozó, ki kelleltinél szigorubb törvények által népet nyom 's nemzet-lelket satnyit. Ezek fölött a' nyilvánosság gyakran, egészen máskép itél, mint pöffeszkedő bíró, székében. Példák által tanít az; alapokokkal győz meg; kérlelhetlenségével rettent el, a' hizelgők álarczát letépi; csalásra figyelmeztet; a' babonát, politikai üldöztetést 's nyomtatást valódi gyűlöletes alakjokban tünteti fel; de jutalmaz is; jó, nemes, emberi tettek ismertetése által hasonlókra lelkesit; korunk eseményeinek csalhatlan kutféje, gyöngéd 's magasztos növelője fejdelemnek mint alattvalónak, 's a' társaság minden fokozatu osztályának. Nemzetet jó törvények tesznek s z a b a d á é s v i r á g z ó v á! De a' legjobb törvények is emberi mű; 's hol van tökéletes és egészen jó e m b e r i m u n k a? Szégyellheti é hát törvényhozó, a' nyilvánosságot bizalmas barátként, mint nemes keblü tanácsost, ép fejü és szivü kormánysegélyt, 's kemény ugyan de annál igazságosb 's megvesztegethetlenebb bírót megkérdeni? Önként látható, mennyire hijányzik ott, számos reform mellett is, kellő miveltség, hol még mindig akadékoskodnak a' nyilvánosságnak illő menedék helyet engedni. Csupa sajtószabadság itt igen keveset tesz, megszorított pedig, 's elevenig hatott munka megjelenése után méginkább korlátolt sajtó, épen semmit! csak ottan teremnek meg a' valódi nyilvánosság jótékony gyümölcsei, hol nemesek a' fő 's nem csupán kíváncsiságból ismer, minden országát illető iratot; hanem az álladalom hivatalnokinak is kötelességükül teszi, hogy mindazt olvassák, mik körükbe tartoznak, azokrul tanakodjanak, felsőbb helyre hű 's létesíthető véleményt adandók; hol ollyanokat, kik jótékony tisztöknek tartják embertársaiknak igazat mondani méltányolják, figyelembentartják ésszellemi tehetségükhöz szabályzott állásponttal 's jövőre nagyobb kilátással buzdítják; hol állaljában gond van arra, hogy egy kitünő észtehetség se maradjon leplezve 's veszszén el fonák alkalmazás által; minden hasznos terv létesüljön, 's az érdem homályba burkoltan ne szenvedjen. „De csak az iehet jó publicista, ki eléggé ember, statusférfi, bölcselő“ férfias őszinteséggel föllepze, bármí viszonyok közt az igazságot, sőt józanon megítáadni is ott, hol ezt tenni, jó ügy miatt kénytelen; ki mint író önértében felülemelkedett a' hatalmasok kedvezésin 's nem szorul kegyelemre, ki m'ly belátás 's ügyes tapintatnál fogva felfogja azon pontot, miből indulva íthetni moral 's politikai szerkezet fölött; ki éles, mindent felfogó 's átható elmével bír, hogy csirájában fojtson el rendbontást, balvéleményeket, zsarnokságot 's néperköles romlását. 'S most kérdem: gazdagok vagy inkább szegények vagyunk é publicisták dolgában? Itt vége szakad egyszerű előadásomnak. dele-

hetlen, nem ajánlanom csekély nézeteimet higgadt vérü megfontolásul azoknak, kik ha egykét politikai értekezést öszszeférczeltek, vagy megyei gyűléseken egypár szóvirágos beszédet szónokoltak, hiszik, hogy a' statusbölcsészet forrása fejből csörgedez: figyelmöket kérem, a' nyilvánosság azon hő barátinak is, kik hódolnak ugyan ezen gazdag áldással kecsegtető nevezetnek, de csak addig, míg részökre kedvezőleg mosolyg, kik hogy ugy szóljak, kizáró nyilvánosságnak tömjéneznek; 's kik míg a' nyilvánosság eszméjével szintazon véleményszabadság mellett harcolnak, elvökkel következtelenül türelmetlenek ellen nyilatkozatokra; pedig tagadhatlan, hogy kölcsönös eszmecsere, surlódás, a' dolog minden oldalról meghányatása vezérelnek valódi igazságra. És csak akkor mondhatjuk el: itt a' gondolkodás ideje, midőn balvélemény 's előítélet foszlanak, a' fölvilágosultság jótékonyan szórja ránk áldásteljes sugárát. Δ — Ő és Uj — egyházasbásti Báthly, Magyarok emléke' címü munkája (?) sokáig szolgált pénzszerzési lépveszszől magyar hazánkban, darab idő óta mindaztall mitsem hallani ezen irodalmi martalózkodásról, de helyette új efféle iparvállalat támadt, mellyről körülményesen kell szólnunk, hogy a' könnyen hívő közönséget az illy ámitásokra figyelmessé tevén, a' gaz családok körömre kerítéséhez egyszersmind segélykezet nyujthassunk. Egy pár hét óta ugyanis lepecsételt levelek mellett Gorove István, külföldön utazó jeles fiatal hazánkia „Nemzetiségről“ irt röpiratát, házrul házra küldözik, jobbadán nagykereskedökhöz 's tehetösb polgárokhoz, kiktől azon munka egy egy példányáért három pög frtot zsarolnak ki. A' könyvet illy tartalmu német levél kíséri: „Tisztelt ur! Azon biztos reményben, hogy az urak, velök született szivjóságából, az irodalom előmozdítására mindig örömet járulnak segélyökkel és szivesen áldoznak a' jótékony oltárán, — alulirt is alázatos tisztelettel terjeszti elő az ide csatolt munkácskát legkegyesb méltánylás és megtartás végett, azon legalázatosb kérelemmel, hogy nevöket a' jegyzökönyvbe sajátkezüleg beírni méltóztatassanak, mivel a' t. cz. vevök nevei, örök emlékezet okáért, a' hírlapokban nyilvánittatni fognak, azon okból is, mert a' tiszta jövedelem az árva gyermekek 's dolgozó ház javára fog fordittatni; mikép azt nyomtatásban láthatni. Azon legédesb reményben, hogy nagyságod, nem fogja magát e' csekély áldozat alól elvonni, minden tisztelettel maradunk Pesten, sept. 23kán 1842, a' legalázatosb szerkesztőség.“ Hogy e' csalást még kevésbbé lehessen gyanítani, tehát a' pecsétre G. I. (Gorove István) betük metszetvék. Midőn a' közönséget e' csalásra figyelmeztetjük, a' magyar 's német t. cz. szerkesztőségeket is e' tárgy megemlítésire bizalommal föl szólítjuk, az illető hatóságokat pedig e' gaz csiny elnyomására kérjük, egyszersmind reménylünk, hogy utazónknak kedves szolgálatot teszünk azon botrány nyilvánossá tétele által, mellyel tiszta nevé nemelly alávaló pénzesalók be akarák szennyezni. — F. hó 11kén délután az uritczai Horváth ház előtt egy munkás ember szokás szerint a' kövezetet öntözé, hogy a' sétálók orrait a' kellemetlen por ne boszantsa. E' szegény embernek azon megbocsáthatlan hibája volt, hogy hátul nem birt szemekkel, következképp egy utána jövő választó polgárt 's gazdag háztulajdonost nem vehete észre. B. nadrágára néhány vizcsepp hullott 's ő csekély szövelő után botjával azonnal ollyant csapott fejére, mintha Sobri vagy más illy hős társaságában növekedett volna föl. A' szegény ember arczát azonnal vér borítá el 's nagy tolongás támadt. És mi lett a' gyönyörű esemény vége? A' megsebesített csak pénzben kért kárpótlást, de a' verő csak csekélységet ajánlott, ment é utóbb a' megsértett panaszra az embertelen ur ellen? eddig meg nem tudhattuk. — E' napokban egy fiatal a r a n y m ü v e s agyon lötte magát, mivel nagybátyja nem akará neki örökségét kiadni, mellyen mesteri jogot szerezhetett volna. A' pisztoly két gyémánttal volt megtöltve, mellyek szivét járták keresztül a' szerencsétlennek. — Jövő héten megtelik a' hold, ennél fogva már a' mult héten sem volt a' hajóhid kivilágítva, mert a' 9 óraig tartó pislogás csak arra szolgálhatott, hogy a' sötétséget jobban észrevehesse az ember. — Játékszini krónika. N e m z e t i s z i n p a d u n k o n folyó hó 7tedikén adaték „Örökké“ vigjáték 2 felv.; Sikán „Fekete Domino“ dalj. 3 felv.; 9ikén „Egy pohár víz“ vigjáték 5 felv.; 10ikén „Angelo, Padua zsarnoka“ dráma 4 felv.; 11kén „Templarius“ dalj. 3 felv. Carl H. mint vendég Rebeka szerepében; 12kén „Ikrek“ vigj. 4 felv.; 13kán „Savage Richard“ dráma 5 felv.; 14kén ismét egy kis botrány történt színházunkban, két hölgy ugyanis zártszéken foglalván helyet, férfi rokonuk földszint állva maradt; az első felvonás közepe felé mindaztall, látván hogy az üres zártszékeken az embereknek szörnyü hja van, növérei mellé letelepült. 2ik felvonás vége felé a' czukrászegény igen durván utasítá őt el onnan, mire ő növéreivel együtt a' színházat azonnal elhagyá. A' német színházban első felvonás után a' szélső zártszékeket mindig felnyitják az állók számára, a' magyarban pedig illy durván bannak az emberekkel! —

Bácsbodrogi közgyűlés. Baja oct. 3kán. Mult hó 26dik napján főispáni elnöklet alatt kezdett közgyűlésünk buzdító üdvözléssel nyitattván meg,

kihallgatni sziveskedjék; nehogy vizsgálata egyoldalú legyen. Egy kis furesa jelenetnek valánk nevető tanuji, midőn e' tárgyhoz épen elnök alispánunk szólta; ugyan is ez előre szavait a' baloldalhoz intézve, nem vevé észre, hogy a' jobb oldalon egy uri ember a' gyorsíró szerepét magára vállalva, a' szóloval versenyt irt — ezt midőn véletlenül észrevehé, azonnal dictaturán képzelők magunkat, míg végtére a' dictatori szerep a' nem gyors író rosz szerepelése mellett, unalmára szolgált szólnaknak. Midőn felolvastattott a' h. tanácsnak azon rendelete, hogy némely gyógyszeráraknak a' házi pénztárt illető szenvedőleges tartozások fizetessenek ki, elnök alispán ur megemlíté, hogy a' homoeopathiai gyógymódot, mint kevésbbé költségést, sokkal jobb volna használni, 's hogy ez iránt annak idejében említést teend. E'figyelmeztetésnek valósága is van. Minden módot 's alkalmat használnunk kell hogy a' házi pénztár kiadásait akként intézzük el, miképen a' költség a' lehető legkisebb legyen. — Haller Ferencz grófnak horvátországi bánná lett kineveztetését, nemesak tetsző örömmel fogadták a' Rendek, de azt jegyzőkönyvileg is örökiuti határozzák. — A' leiratok között hallók azt is, hogy sz. k. Debreczen városa magyarköriratú pecsétjével már sz. Mihály hó 15. napjától kezdve hitelesen élhet. — A' többi leirat tartalmára nézve még kevésbbé volt érdekes. Még a' gyűlés első napján, a' hús ára lejebb szállított 's már másnap a' hitelesítéskor, egy folyamodást nyújtanak be a' mézárások, hogy éképen örömet adják a' mézárások kulcsait bárkinek, hogy vágjon húst, mert bukásáról bátran kezeskednek, 's alig olvastattott fel e' folyamodás, azonnal emelkedett szózat a' teremben a' limitatio ellen, — a' mi valóban igazságos is — de miként Komlósy Antal barátunk igen helyesen a' maga módjában megjegyzé, csak akkor állhatnánk el a' limitatiótól, ha a' mézárások a' földesuri jogok közé már számíttatni megszűnnék 's azért, míg a' husmérés földesuri jog, addig limitálunk is (helyes). — Ezen egy tárgy volt az, mi a' tanácskozásnak eddig némi élénkséget kölcsönöz. — Turmezei kedves atyáinkiai jogainak szennyes kézzel lett megsértetésük közlését, méltó megindulással vettük 's minthogy csak egy hang sem emelkedett, mely az izzó tüzet lángra gerjeszse, egy pár szónok után felírás határozatott 's jobb oldalunk egyik legtüzesebb férfiától, a' méltánylat, hála 's rokonság érzelmeivel írott üdvözlő levél indítványoztatott, 's határozatott magyar sympathiákat tápláló horvát testvéreinkhez. — Ennyit az eddig történetéről, ha a' gyűlés folyamata alatt közérdekű tárgy emelkednék a' vitás szövegére, azonnal közlendem. — Nem tartom fölöslegnek itt megemlíteni, hogy a' Biharban most keletkezett védegyelet a' gyűlésnap második délutánján tartá első nagygyűlését a' casinói választmány vezérlete alatt, hol az először indítványoztatott, 's mely által először tétetett fogantatási mozgásba. A' gyűlésen számosan jelentek meg, ott voltak mindkét alispánunk 's főszolgabiráink 's az értekezésben élénk 's tétleges részt vevének. A' bihari védegyelet Tolna testvéreitől lényegesen csak annyiban különbözik, hogy az aláírásnak kötelező ereje, nem mint Tolnáé, hat évre, — hanem mindaddig, míg kereskedésünk 's főleg gyarműparunk vagy védvám által, vagy bármi módoni institutio által törvényszerűleg nem biztosítatik, kötelez. Az indítvány négy tárgyra nézve tétetett; u. m. posztó, porcellán, üveg 's papír-gyarművekre, de az egylet nagyobb többsége által, minthogy még a' porcellán 's üveg a' concurrentiát nem állhatván ki, annak beszerzése sem igényli mindenki részvétét, 's így nem is fődötthetvén a' gyár, csak a' posztó 's papírra terjeszték ki. — Hivatalnokokat is azonnal választánk. Elnökül, miután Beöthy Ödön bokros foglalatossággal mentegelőzék, megválasztattott Bernáth József másod alispánunk, tanácsnokokul szinte mind oly férfiak, kiknek buzgalmoktól 's tárgy iránti előző szeretetüktől az intézet méltán remélhet és várhat. E' magány-intézet sikeréről, ha lehet, a' közönséget igaz örömmel fogom értesíteni. — Kelt Marcziházán őszelő 27én 1842. Thurzó Miklós.

Szabolcsmegyei közgyűlés. — Vége. A' kölesönös biztosítást érdeklő rendelkezéseknek rövid kivonata következő: 1) Az adózók kölesönös tük ármentesítésre mint politialis rendelkezésre kötelezessenek, annyival is inkább, hogy eddig a' tűz által károsult lakosok adójok elengedtetvén, azok terhe a' többi helységbeli lakosok által viseltetett 's ezen rendelkezés a' kölesönös nemü mentesítés eszméjét magában foglalja, a' nemesek ezen intézetbe állásra aláírás utján vétessenek föl, 's eziránt szólíttassanak fel. 2) Az önként vállalkozókra aláírás 6 évre nyitattik, 3) Egy év alatt senki a' biztosított öszveg 1/100 részénél több fizetésre ne kötelezessék. 4) A' biztosítandó vagyonok öszszeírására a' becsüje adózókból 's földesurakból választandó öt tag által végrehajtatván, az adózók és földesurak öszszes közönségének megvizsgálás végett bemutatattik, az illető szbíró azokat néhány próbatétellel meghitelesíti 's egy példányban az egyesületi, másban a' helybeli választmányának beadja. 5) Az öszszeírás 's becs 6 évre történik, a' javakban változást, természetvényekben a' középszámítástól tetemesen eltérő különbséget a' tulajdonos idejében bejelenteni köteles. 6) A' biztosítandó minden 50 ezer töke után egy szavazatot számlálva, egyesületi választmány-választásra a' községek szavazókat küldendnek, ha adózókkal választókat küldeni vonakodó nemesek találkoznak, többen együtt 50,000 biztosított tökétől küldenek választót, a' választmány nyilvánosság okáért minden évben a' közgyűlés elibe az egyesület ügyeiről jelentést tenni köteles, a' választmányi elnök 400 pftig utalványozhat, nagyobb károsodások a' választmányi rendeletéből fizetettnek. Égés után a' szolgabíró hivatalos kötelezettségénél fogva a' tűz eredményét 's körülményit megvizsgálja, a' megmaradt javak becsüjével együtt a' választmányának megküldi, 's az így kitudandó elégett vagyonok árának 1/100 kifizettetik, a' becsüvel meg nem elégedő félnek szabadságában állandó, a' választmány általi megnézésért folyamodni. — A' közelebbi évnegyedes közgyűlések határidejeül nov. 28ka, törvényszékeké december 5ke, vizkeresztű közgyűlés 23ra, törvényszékeké 30ra, követi utasítások készítésére martius 13ka tüzetett ki. Kausay Károly.

Hevesmegyei közgyűlés. — Vége. — Mi a' vonatokat illeti, a' Karok és Rendek gondoskodása oda hajlott, hogy járásbeli szolgabíró urak tudják ki előbb az adózó nép kívánatát, vajjon ohajtja e'

vontatást eltörletni, vagy a' vármegyey által határozandó díj mellett azt továbbra is szolgáltatni hajlandó? 's az ekkép kitudandó közvélemény fog irányul szolgálmi jövőben egy e' fargyi határozatnak. — 5) Csongrád vármegye értesítvén megyénket: hogy Pappszász Lajos és Beöthy Lajos volt orsz. gyűlési követink hazafui érdemeiket illőleg méltányolva lelkes főispáni helyettese által t. bírálkka kineveztetének; egyszersmind megkeresi megyénk RReit, hogy t. követinkkel ezen kineveztetést tudatván, velök a' t. b. hitet keblünkben tétessük le, mi szives éljen-kiáltások között megis történt. 6) A' turopolyai nemességnek a' zágrábi tisztujtáskor történt sérelme orvosolhatása iránt a' közelebbi országgyűlés alkalmával ezélszerű intézkedhetés végett ő cs. kir. felsége egy alázatos feliratban megkéretik, hogy az illyr párt által elkövetett nemzetiség elleni vétkes merény vizsgálatának eredményét megyénkkel közleni kegyeskedjék. 7) Megyénk házi pénztárának 1841k évre számított mintegy 70,590 p. fra hágó adórovatai sorában fő figyelmet gerjesztvén a' közel 18,000 pengő forintra emelkedő tisztviselői ingyen-vontatóknak kiszolgáltatása; ezen súlyos teher enyhítésére több rendbeli indítvány tétetvén, azoknak tárgyalása az ez ügybeli küldöttségi munkálat megvizsgálása idejére halasztatott. 8) Másod-alispán ur hivatalosan jelenté, hogy a' Pestmegye határában levő egység után megyénk által készítettett hatvani országot a' Zagyván túl küldöttségi késeledmezés végett még ünnepelesen Pestmegyének át nem szolgáltatathaték, mely oknál fogva az utnak folytonos javítása adózóinkra súlyos terhet ró; továbbá jelenté, hogy a' hatvani uradalmat vámszedési jogánál fogva illető, a' fahid mellett mintegy 8 folyó öltre terjedő utrész mindedig meg nem készítettvén ezáltal a' közlekedés szerfölött nehezítették; ezekre nézve mind az érdeklött küldöttségnek eljárásra figyelmeztetése, mind a' hatvani uradalom résziről töltés iránti köteletségének nov. 10 napjaig teljesítése határozatott. 9) Felvetetett a' nm. h. tanács újabb k. intézvénye az iránt, hogy a' Tisza folyó szabályozásának előleges tervkészítésénél a' gyalog és szekeres napszamosok a' kiszabott bérért rendeltessenek el; errenézve ismételve válaszoltatik, hogy miután esekély bérért az adózókat szolgálatra kötelezni nem lehet, a' szolgabírák oda utasítottak, hogy az illető helységek, a' szabott bérfizetés melletti munkások kiállítására szólítsák fel, vonakodás esetében azonban kényszerítő módok ne használtassanak. 10) Szarvaskő és Pétervására t. évben tűz által tetemesen károsult helységeknek 3 évi adóbeli tartozásaik elengedtetvén a' jelen évbeli fafuvarozás terhe alól is fölmentettek. 11) F. I. főszolgabíró ur hivatalosan jelenté, hogy egy csapat átmenő 's két rabot vezető katonaság m. hó 14én Gyöngyös m. város egyik kocsmájában véres verekedést indítván, mellynek csilapítására oda érkezett néhány városi tizedes közül egy agyon lövetvén többen megsebesítetének, míg végre a' nagyszámu öszszegyülekezett nép által rudakkal három katona levereték; ez esemény megvizsgálására egy polgári 's katonai tagokból állandó vegyes küldöttség rendelték. 12) N. F. abbeli indítványa, mellyben a' P. H. 168ik számában érintett parádi vétkes kihágások megvizsgálását küldöttségre bízati kérte, vizshangra nem talált, minthogy hírlapi közlemények tisztí nyomozások tételére alapul nem szolgálhatnak. —

Turóczbul Oct. 8án. Tollhoz nyulok 's bár mint mindig sine ira, sine studio, mégis nem keveset elfogulva, vajjon jelen soraim nem nyujtandnak e' valami gancsra új anyagot. Mult tisztválasztási közléseben két alszolgabíró az esküttek sorába tétetett erre tehát felvilágosításul szolgáljanak köv. k. 1) Aug. 31én tartott közgyűlésnek eredményéről szóló 's e' lapokban annak idején megjelent közlésem. 2) A' pesti hírlap levelezője 183 számában közölt tudósításának szövegére ide íkatott szövege: „Turóczbul sept. 23. Halljuk, hogy e' hó 15én tartott tisztválasztási előtanács után, a' történet fölterjesztésre helytartótanácsi intézvény érkezett fel főispánunkhoz, mellyben alszolgabíráink szaporítottása következtében tett intézkedésünk az előbbi rendszerre visszautasítottik, mi azonban sept. 17re ujjlag öszszelűni szükségesnek látott conferentiában a' főpénztárnoki hivatalokra magyarázhatónak nem találtathatván, az elküldött két főpénztárnok választása tovább is megállapított; a' többi intézkedést illetőleg pedig, miglen a' nélkülözhetlen alszolgabírák rendszeresítése maga módján kieszközölhetetendik, addig ezek hatóságát két rendszerinti eskütt alszolgabírói cizmettel fogja pótolni. 3) Igaz, hogy mind a' 4 alszolgabíró e' minőségben, mint ezt a' jegyzőkönyv is tanúsítja, jelöltetett ki, és semmi különbség nem tétetvén a' választásnál, egyformán alszolgabíróknak választott. Azonban azt sem tagadhatni, hogy 4) A' conferentia, bár csak hallomás után jutott köz tudomásra, határozatja következtében a' szent mártíri és mosóczy járásban, mint az előtt ugy most is két rendes eskütt választván a' blatniczai és zánói járásoknak ellenben a' külön külön kettő helyett, csak egy eskütt jutott. Közölvén a' tényeket, azok taglalásába és véleményem. melly többekével megegyező, közlésébe, ezuttal nem nem bocsátkozom. A' kinevezett tisztviselői alügyészek közé még Jeszenszky János is tartozik. A' Levelező.

Az új iskolai rendszer 's nevelő seminarium Debreczenben septememberben. A' mult hó 11én 's több napjain tartott tiszántuli egyházkerületi gyűlésre a' tudományos nagy választmány jelentését beadván: az új iskolai rendszer létbe hozására nézve, a' mennyire emlékezhetem, következő határozatok tétettek: ez évben már az új rendszer az elemi 's polgári iskolákra nézve életbe lép; a' gymnasiális iskolákra nézve pedig akkor, ha az alsóbb iskolák növendékei azon iskolákba jutnak; továbbá életbe lép a' nevelői seminarium, hol a' leendő tanítók a' tanítást elméletileg 's gyakorlatilag tanulják; úgy szinte a' felsőbb tudományokra nézve a' tanulók szabad választása oly módon, hogy a' nm. helytartótanácsától kijellett tudományokon kívül minden felsőbb tanuló tetszésétől függőleg hallgathat bármely tudományt, csak hogy a' mindennapra meghatározott mennyiségű lecke-órát kitöltse. — Az élelmezés, mind a' főtetés, mind a' kenyérre nézve teljesen megszűnik. — Az azon iskolákba járókra nézve, hol az új tanítási rendszer keletbe jő, a' prius praeceptorok megszűnnek. — A' collegium épületében lakhatás iránt az a' határozat, hogy onnan senkit ki nem vernek, 's mindent, a' kinek és a' meddig hely jut, befogadnak. — A' legatióba járás megmarad, míg a' többi ref. főiskola is el nem törli azt. — A' formaruha — toga — viselést eltörlik, 's mindenki tetszése szerint szabadon sötét színű ruhában járhat; ha mindazáltal egyházi szolgálatot akar tenni, togában kell megjelennie. — Ezen új rendszer életbe hozásánál legnagyobb feladat az iskolai kézikönyvek készítése. Erre a' tudományos választmány, — belátá-

szönyegre került azonnal pacséri Odry József ő nagyságának volt fő alispánunknak a' m. k. hitanácshoz lett előmozdítottása, felolvastatván érzékeny leköszönő levele, sokévi hivatali érdemei, fáradhatlan szorgalmi buzgósága üdvözlő „éljenekkel“ jutalmaztatott. 2) Főispán ő mgk buzgó's lelkes gondossága a' megyében keblezett községek elemi iskoláit 's így a' népnevelés legszentebb ügyét éber figyelemmel kísérvén, mindkét nemű's külön vallásokon tanítványok kivonatos jegyzékiből előmondá, miként római katolicus 11877 fi 7386 nő, görög egyesült 569fi 214 nő, görög nem egyesült 2776 fi, 454 nő, ágostai 2576 fi, 1775 nő, helvécziai 1642 fi 1279 nő, izraelita 59 fi, 5 nő, összesen 30664 egyed nyer nyilvános iskolákban oktatást. Ki Bácsmegeye nyelvi sokféleségét átsudálja, búsan megvállani kénytelen, hogy vas szorgalom's esüggedetlen kitérés mellett is két nemzedék 's talán századi időszak után sem leend tiszta magyar a' falusi lakosság. 3) Előterjeszté másod alispánunk, miként Baranya-megye alispánjának tiszti felhívására a' folytonos üldöztetés között gyanítólag megyénkbe átszökött Milos nevű haramia-főnök elfogatása végett közüzetést intéztetvén a' hajhászok sükernélküli nyomozása után is figyelmesb örkődéssel rendelé a' közbátorságot biztosítani. 4) Felolvastatott ő fenségének hódolva tisztelt országunk nádorának első magyar levele, mellyben a' nemzeti színházra országgyűlésileg ajánlott's Bácsmegeyre kivetett öszveg gyors lefizetésére buzdít. Szakadatlan „éljen“ hangzott fölérzékenyült keblünkben, 's lehullván szemünkről nemzeti jóvendőnk egyik aggodalmi fátyola, közelebb képzeljük a' nagy napot, mellyen a' fejedelmi trónról is boldog leend a' magyar anyanyelvét hallani. Ő fenségének e' kedves leírása a' magyar nemzet közt vonzó szeretet zalogául tekintetvén, buzgó örömünk hálás felírásban kijelenteni 's a' maradványi öszveg teljesen lefizettetni határozatott. 5) Kihirdettetett a' nm. hitanács k. intézvénye, melly szerint a' nálunk tanyázó katonaság ezred kormányához messzebb vidékekről is általkisért katonai rabok tartási költségei fölterjesztett kérelmünk ellenére — illedéki tulterheletésünk panaszba kegyes elmellőztével, tovább is általunk viseltetendőknek rendeltettek. — 6) Felolvastatott Horváth Mihály volt főadószedőnk folyamodására érkezett k. udvari parancs, mellynek utasítása szerint a' vétkesen megkárosított közpénztárak hiánya visszapótlására intézett v a g y o n - árveretési határidők fölfüggesztetvén, a' dolognak maga épségben tartandása mellett, mind a' marasztalásokat érdeklő, mind ezekkel kapcsolatban levő nehézségeket tárgyzó ügy a' folyamodó által ezekre készített felelősi, felvilágosító jegyzéki irományok még e' gyűlésből fölterjesztetni határozatottak. 7) A' fumei kapitányságnak a' pest-fumei vaspálya iránt buzdító felszólalása, kereskedési főirányunk egyik szempontjával nyilvánítottván, melegen pártoltatott 's felírás szavaztatott. 8) Fejér megyének nemzeti bank-felállítatás, magyar bankjegyek 's pénzlabi különbözés kiegyenlítése tárgyában érkezett körlevele választmányhoz utasított. 9) Bereg levele, mellyben a' magyar egyháznak a' római pápai szektől függetlenítése a' legregibb időkből merített keserítő események hosszú felhordásával javasoltatik, annyira felzúdítá többek keblét, hogy annak olvasási fonala megszakítottván, több szónok által mint a' római katolika vallás ellen irányzott, 's az annyira kárhóztatott vallási türelmetlenség és szeretetlenség szövőtnékét újabb lángra gyulasztó gúnyirat keményen ostromoltatott, majd annak föl nem olvasatása, sőt néhány hang által épen rosszallatás mellett visszaküldetése sürgettetett; míg némelyek előterjesztésére, miként más megye véleménye iránti türelmes tisztelet 's annak méltóságával össze nem egyeztethető sérelem levén e' kívánat, annak további felolvasatásán vitakoztak 's végeztével elvileg nem pártoltatván tudatul vétetett. Másik, t. i. postai rendtelenségek elleni panaszlevelére pedig felhozatott, hogy minekutána a' kérdéses körlevél némely megyékhez megérkezett, 's így a' másokbuli ki maradás kormányi parancs szerinti sérelemnek épen nem tekinthető, hatalmában áll a' megyének e' magányos kihágás törvényszerinti megfenyítetése. 10) Arad, Hont, 's Trencsénymegyének a' vontatók eltörlesztését jelentő levelük tudatul vétetett. Fölmelegített e' tárgynál ismét ama javaslat, hogy a' vontatókat eltörlő megyeiek részire nálunk se szolgáltatassanak ki előfogati lovak, mert tény, miként a' magok megyéjében eltörlesztet szavazók, itt kényelmesen használják a' kedvező alkalmat, a' visszatörlesztés azonban most is nemesleg elmellőztetett, 's ha a' vidékiek adózóinknak pénzt hoznak, őket megboszúlni ezért méltalmatlanságnak vélénk. Különben czélszerű rendeletnek találók a' vontatók eltörlesztését, ha az intéző megyék a' közlekedést mérsékelt fizetési díj mellett vállalkozó társulatok vagy más alkalmazható intézkedés által föntartani bőlcsenek lennének, dehol sem postaállomás, sem a' szegényebb tisztviselő 's hivatalnok lovakat tartani nem képes, sem gőzhajó, sem vasút, fuvarost pedig, tudván jelenleg a' nép a' vontatók eltörlesztését, zaklatott áron sem fogadhatni, hova fordul az utazó? midőn, esetet mondok, egyik barátunk nője 's egyetlen fia haldokolván fuvarost semmi árért nem kapott, vontatót pedig épen nem nyerhetett. Keserűn említett e' vitánál azon esemény, miként e' napokban Lederer Ignác b. tábornok ő excellentiájához, mint mondatik, a' főhadai tanácsból sietve érkezett sürgőnyt 's ehöz mellékelt iratokat a' bajai postatiszt Kalocsára, hová a' magas vendég utazott, még azon éjjel személyesen kívánván elszállítani, siettében vontató lovakon indult el Bajáról, 's Pestmegeyében keblezett Sükösd helységbe érvén 's onnét a' lovakat visszabocsátván, bár az itteni előljárástól utazási körülményit elmondván — könyörögve kért lovakat, ezeka' vontatók eltörlesztését fennen hangoztatván, kérelmét megtagadák, 's így kocsiját is a' falu háza előtt hagyni kénytelenítettvén a' sürgőnyt hóna alá szorítva, gyalog indult vissza Bajára, 's éjjel a' juhászoktól megtámadatva ruhája megszagattatott, a' sürgőny pedig viszontagságos haza érkezéttel másnap Halas felé Pestre visszautasított. 11) Csongrád-megyének a' mértékek kiegyenlítése iránti gondos figyelme méltányoltatván, tudatul vétetett. 12) Vasnak a' nemesség által fizetendő elemi iskolai tanítók díja iránti végzése, mint népnevelés ügyében szándéklott nemzeti cél pártolására felhívó levele, választmányhoz utasított — Torontál vármegye a' ló- és marhalopás gátolására nyomtatott marhas-level egy példány át megküldvén, ezen üdvös rendelkezés örömmel vétetve, megyeszerte köröztetni, 's a' szomszéd megye minden járásunkba egy nek juttathatása végett legalább öt hasonló példány küldésére megkéretni hatá-

roztatott, részünkről is illy rendszabályi intézkedés hasznos behozhatása tervének kimunkálására választmány neveztetvén. 14) Baranya új térképét megküldvén köszönettel vétetett. Egyébiránt határosak 's jelenleg egyik szigetre nézve villongásban is levén e' megyével, és épen e' gyűlésünkből Gyüresányi Gábor ő méltósága mint nádori bíróság elnöke választthatására egyezsünket jelentvén, azon óvás mellett rendeltetett a' térkép levéltárunkba tétetni, hogy bármilly határi villongás esetében eldöntő következmény elfogadásunkból ne vonassék. 15) Turópolya nemességének kebelrázó levele részvételi pártfogást nyervén, az ő felségéhez küldendő felírás egy szívvel lélekkel elhatározatott, 's e' borzasztó kicsapongás megvizsgálására megyénk egyik jeles fia Siskovics József verőzei főispán neveztetvén királyi biztosnak, bizunk: diadalmas leend az igaz ügy. Többnyire a' turópolyai gróf a' magyar nemzet iránti lelkesedése 's anyaországunkhozi hű vonzalma méltánylásul táblabíráink koszorujába fűzetni kértvén, főispánunk szívesleg teljesíté e' közkívánatot, erről a' turmezei hatóság értesítettni rendeltetvén. Így lett megdöntve Bácsnak illyr-megyékhözi balhiedelmű számítatása, 's világos, hogy annak KK. és RR. nemesak nem pártolják az illyr mozgalmakat, sőt kedvetlenül nézik az illy nemzetiségi szakadásokat, és szabadságuk öngyilkolásának tartják e' verengzési jeleneteket. 16) Közgyűléssel hallgatott Sopronymegyének a' német vámszövetséghez csatlakozásra felhívó levelét tárgyaló választmány jelentése, mellynek fontos soraiban politikai 's gazdasági szempontokból jelesen kimutatva levén, miként nemzetiségünk, anyagi kifejlésünk, kereskedési érdekeink veszélyeztetése nélkül a' német szövetséghez semmikép sem csatlakozhatunk, innét a' nem pártolás elvben elfogadva lett. Minthogy azonban a' választmány éles nézetekben nemzeti gazdaságunk 's kereskedési viszonyink jóvendőjére is kiterjeszkedett, azon javaslattal zárta tudósítását: kéressék meg ő felsége hódoló fölírás által, hogy jövő országgyűlésen királyi előadásai közt nyújtson bölcs módot az ország Karai 's Rendének az Ausztria és Magyarország közötti vámsorompók megszüntetésére, mit áldozattal is kész a' nemzet beváltani, 's ez elfogadva lön. 17) A' közpénztári kiadások, utalványozás pontossága, kezelet könnyítése, a' sokszori összeütközési nehézségek elhárítása's az imígy nyerenő nyilvánosság (evidentia) eszközölhetése végett választmány neveztetett. 18) Szabadkán lakozó tisztességek (honoratiorok) néhány a' országos ajánlatokból rájuk is esendő csekély díjt fizetni vonakodván, hihető ügy járnak, mint a' pécsi tanácsok, hogy a' tisztességek sorából kitérőttenednek. 19) Az országszerte közgyűlést 's méltánylást nyert szabadkai körlevél, mint korszerű felszólalás 's kibékülési irányt kínáló kihívás, Bácsban születvén — kedvesen pártoltatva — választmányhoz utasított. 20) A' selyemtenyészés, ezen egyik kincse Bácskának — azért, mert adózóink jóvedelmi forrása, évenként kedvezőbb osztaléki pénzzámmal örvendeztet. Ez évben az apatini felügyelő biztos tudósítása szerint beszolgáltattott 99778^{3/4} font galéta (gubó) mellyért 52124 for. 40^{3/4} kr. járult, a' palánkai biztos jelentésénél fogva bevitetett 32356^{3/4} font, az ezerti járandóság — 15361 for. 18 kr. összesen keringésben volt 132,135^{1/4} font galéta, ezert pénzöszveg 67,485 for. 58^{3/4} kr. pengőben. E' közgyűlés két újságot hozott kö-rünkbe, a' nevezetesb tárgyaknak 's megyei levelezéseknek első napokani szönyegre kerülését, hogy így a' számosabb közönségnek pálya nyíljen szótalkozásra és szabadság közügyei befolyásra, második a' gyűlési 's törvényszéki határnapok kitézése, hogy így előre hirdelve levén a' tanácskozási időszak, 's mind a' pörök, mind a' tanúk, mind bírák alkalmazkodni tudhassanak, mind két kedves változatért főispánunknak hálás üdvözet. És így october 17-től kezdve egy hétig bünpereket vizsgáló fenytő törvényszék, november 14-től egyhétig polgári 's urbéri törvényszék 's kisgyűlés, november 21-től egy hétig rabokat ítélő fenytő törvényszék, végre dec. 12-én közgyűlésünk leend. A' marhahús 's egyéb mindennapi szükségű élelembeliek ára, úgy az ácsok, kőművesek és kézi munkások napibére következőkép határozatott: a' marhahús fontja nov. 15-ik napjáig 10 kr. azután 11 kr. ürü 's juhús fontja october 16 napjától kezdve 8 kr., fagygyú fontja nov. 15-től 22 kr., sertvéshús fontja szalonnával 12 kr., szalonna nélkül 10 kr., mártott gyertya fontja 30 kr. öntött gyertyaé 36 kr., szappan fontja 20 kr., lisztáng mázsája 16 for. 10 for. rendü finom liszt mázsája 14 for., másodrendüé 12 fr. — zsemlyeliszte 10 for., kenyérliszte 8 frt., lisztángból sült 6 latos zsemlye 2 kr. zsemlyeliszteből sült 4 latos zsemlye 1 kr., — kenyérliszteből sült 6 latos 1 kr. ácsok 's kőművesek napibére tartással 1 fr. 15 kr. tartás nélkül 1 fr. 30 kr., — kézimunkások napibére tartással 20 kr., tartás nélkül 30 kr.; — kir. mag. és raktárakban kocsival és 2 lóval dolgozók napibére 3 forint. Ugyanott egyéb kézimunkásoké 1 fr. 15 kr. mind váltóban. Sebők József.

Biharmegyei Közgyűlés 's védegyelet. Folyó hó 22-én kezdetett meg közgyűlésünk első alispáni elnöklet alatt, miután mult eseménydús gyűlésünk alkalmával főisp. helyettesünk nyilvánítá: miképen mindaddig, míg a' köztanácskozás rende illőképen helyre nem áll 's míg felsőbb rendelvény által személye méltatlan megtámadásoktól védve nem leend, elnökölmi 's a' tanácskozások rendét vezetni nem fogja. A' halmozott tárgyakon hihetelen gyorsasággal keresztül menve, kevés idő alatt roppant tömegét mutathatók fel a' bevégeztetteknek: a' scontro felolvastatván minekutána elnök első alispán ur évnegyedes jelentése — melly megyénk határain kívül érdekességgel nem bír, — irásban beadva felolvastatott, felolvastattak a' n. m. helyt. tanácsnak számos leíratai is, mellyek közül egyikben arról értesítettünk, hogy ő felsége a' legnagyobb nehezettel értette, miképen tanácskozásinkat a' kellő illedelem 's béke nem jellemzi; hogy főjegyzőnk már tudvalevő esetébeni elégtétel-adásunk pártoskodással fajult 's hogy e' pártoskodást „a' józan párt dicséretes törekvése: sem sikerteleníthették meg (ezek a' leirat tulajdon szavai) 's azért ezen tekintetből, és a' Draveczky Lajos ur ellen föl. helyettes urtól kért tiszti keresetnek főgyűvéd ur által lett föl nem tevéseért, valamint a' Rendek 's főisp. helyettes ur közötti kölcsönös béke 's tisztelet visszaállításaért k. bizt. Földváry Gábor ur neveztetett legyen. A' Rendek e' leirat rendeletét illő hódolattal fogadva, oda nyilatkoztak, hogy szívesen és örömmel elvárják k. biztos ur ő méltóságát, 's egyedi jelleméről hiszik 's jegyzőkönyvileg követelik is, hogy ez ügyben, mind a' két pártot

kihalgatni sziveskedjék; nehogy vizsgálata egyoldalú legyen. Egy kis furcsa jelenetnek valánk nevető tanúja, midőn e tárgyhoz épen elnök alispánunk szólta; ugyan is ez előre szavait a baloldalhoz intézve, nem vevé észre, hogy a jobb oldalon egy uri ember a gyorsíró szerepét magára vállalva, a szóloval versenyt irt — ezt midőn véletlenül észrevevé, azonnal dictaturán képzelők magunkat, míg végtére a dictatori szerep a nem gyors író rossz szerepelése mellett, unalmára szolgáló szólónknak. Midőn felolvastattott a h. tanácsnak azon rendelete, hogy némely gyógyszeráraknak a házi pénztárt illető szenvedőleges tartozások fizetessenek ki, elnök alispán ur megemlíté, hogy a homeopathiai gyógymódot, mint kevésbé költségest, sokkal jobb volna használni, 's hogy ez iránt annak idejében említést teend. E'figyelmeztetésnek valósága is van. Minden módot 's alkalmat használnunk kell hogy a házi pénztár kiadásait akként intézzük el, miképen a költség a lehető legkisebb legyen. — Haller Ferencz grófnak horvátországi banná lett kinevezetését, nemcsak tetsző örömmel fogadták a Rendelek, de azt jegyzőkönyvileg is örökíteni határozzák. — A' leiratok között hallók azt is, hogy sz. k. Debreczen városa magyarköriratu pecsétjével már. sz. Mihály hó 15 napjától kezdve hitelesen élhet. — A' többi leirat tartalmára nézve még kevésbé volt érdekes. Még a' gyűlés első napján, a' hús ára lejjebb szállított 's már másnap a' hitelesítéskor, egy folyamodást nyújtának be a' mézárások, hogy eképen örömet áldadják a' mézárások kulesait bárkinek, hogy vágjon húst, mert bukásáról bátran kezessenek, 's alig olvastattott fel e' folyamodás, azonnal emelkedett szózat a' teremben a' limitatio ellen, — a' mi valóban igazságos is — de miként Komlósy Antal barátunk igen helyesen a' maga módorában megjegyzé, csak akkor állhatnánk el a' limitatiótól, ha a' mézárások a' földesuri jogok közzé már számíthatni megszűnnék 's azért, míg a' husmérés a' földesuri jog, addig limitálunk is (helyes). — Ezen egy tárgy volt az, mi a' tanácskozásnak eddig némi élénkséget kölcsönöz. — Turmezei kedves atyánkfiai jogainak szennyes kézzel lett megsértetésük közlését, méltó megindulással vettük 's minthogy csak egy hang sem emelkedett, melly az izzó tüzet lángra gerjeszse, egy pár szónok után felírás határozott 's jobb oldalunk egyik legtüzesebb férfiától, a' méltánylat, hála 's rokonság érzelmeivel írott üdvözlő levél indítványoztatott, 's határozott magyar sympathiákat tápláló horvát testvéreinkhez. — Ennyit az eddig történetekről, ha a' gyűlés folyamata alatt közérdekű tárgy emelkednék a' vitás szőnyegére, azonnal közlendem. — Nem tartom fölöslegnek itt megemlíteni, hogy a' Biharban most keletkezett védegyelet a' gyűlésnap második délutánján tartá első nagygyűlését a' casinói választmány vezérlete alatt, hol az először indítványoztatott, 's melly által először tételt fogamatossági mozgásba. A' gyűlésen számosan jelentek meg, ott voltak mindkét alispánunk 's főszolgabiráink 's az értekezésben élénk 's tétleges részt vevének. A' bihari védegyelet Tolna testvéreitől lényegesen csak annyiban különbözik, hogy az aláírásnak kötelező ereje, nem mint Tolnáé, hat évre, — hanem mindaddig, míg kereskedésünk 's főleg gyárműiparunk vagy védvám által, vagy bármi módoni institutio által törvényszerűleg nem biztosítatik, kötelez. Az indítvány négy tárgyra nézve tételt; u. m. posztó, porcellán, üveg 's papír-gyárművekre, de az egylet nagyobb többsége által, minthogy még a' porcellán 's üveg a' concurrentiát nem állhatván ki, annak beszerzése sem igényli mindenki részvétét, 's így nem is födözthetvén a' gyár, csak a' posztó 's papírra terjeszték ki. — Hivatalnokokat is azonnal választánk. Elnökül, miután Beöthy Ödön bokros foglaltossággal mentegetőzék, megválasztott Bernáth József másod alispánunk, tanácsnokokul szintemind oly férfiak, kiknek buzgalomtól 's tárgy iránti előző szeretetüktől az intézet méltán remélhet és várhat. E' magány-intézet sikeréről, ha lehet, a' közönséget igaz örömmel fogom értesíteni. — Kelt Marcziházán öszelő 27én 1842. Thurzó Miklós.

Szabolcsmegyei közgyűlés. — Vége. A' kölcsönös biztosítást érdeklő rendelkezéseknek rövid kivonata következő: 1) Az adózók kölcsönös tüzkármentesítésre mint politialis rendelkezésre köteleztessenek, annyival is inkább, hogy eddig a' tűz által károsult lakosok adójok elengedtetvén, azok terhe a' többi helységbeli lakosok által viseltetett 's ezen rendelkezés a' kölcsönös nemű mentesítés eszméjét magában foglalja, a' nemesek ezen intézetbe állásra aláírás útján vétessenek föl, 's eziránt szólítottassanak fel. 2) Az önként vállalkozókra aláírás 6 évre nyitattik, 3) Egy év alatt senki a' biztosított öszveg 100 részénél több fizetésre ne köteleztessék. 4) A' biztosítandó vagyonok öszszeírása 's becsüje adózókból 's földesurakból választandó öt tag által végrehajthatván, az adózók és földesurak öszszes közönségének megvizsgálás végett bemutatattik, az illető szbiró azokat néhány próbatétellel meghitelesíti 's egy példányban az egyesületi, másban a' helybeli választmánynak beadja. 5) Az öszszeírás 's becs 6 évre történik, a' javakbani változást, természetvényekben a' középszámítástól tetemesen eltérő különbséget a' tulajdonos idejében bejelenteni köteles. 6) A' biztosítandó minden 50 ezer töke után egy szavazatot számlálva, egyesületi választmány-választásra a' községek szavazókat küldendnek, ha adózókkal választókat küldeni vonakodó nemesek találkoznak, többen együtt 50,000 biztosított tőkével küldenek választót, a' választmány nyilvánosság okáért minden évben a' közgyűlés elibe az egyesület ügyeiről jelentést tenni köteles, a' választmányi elnök 400 pftig utalványozhat, nagyobb károsodások a' választmány rendeletéből fizetettnek. Egés után a' szolgabíró hivatalos köteleztetésénél fogva a' tűz eredményét 's körülményeit megvizsgálja, a' megmaradott javak becsüjével együtt a' választmánynak megküldi, 's az így kitudandó elégett vagyonok árának 1/10 kifizetetik, a' becsüvel meg nem elégedő félnek szabadságában álland, a' választmány általi megnézésért folyamodni. — A' közelebbi évnegyedes közgyűlések határidejeül nov. 28ka, törvényszékeké december 5ke, vizkeresztői közgyűlésé 23ra, törvényszékeké 30ra, követi utasítások készítésére martius 13ka tüzettelt ki. Kausay Károly.

Hevesmegyei közgyűlés. — Vége. — Mi a' vonatokat illeti, a' Karok és Rendelek gondoskodása oda hajlott, hogy járásbeli szolgabíró urak tudják ki előbb az adózó nép kívánatát, vajjon ohajtja e' a'

vontatást eltörletni, vagy a' vármegyey által határozandó díj mellett azt továbbra is szolgáltatni hajlandó? 's az ekkép kitudandó közvélemény fog irányul szolgálni jövőben egy e' tárgyi határozatnak. — 5) Csongrád vármegye értesítvén megyénket, hogy Pappszás Jajos és Beöthy Jajos volt orsz. gyűlési követink hazafiai érdemeiket illőleg méltányolva lelkes főispáni helyettese által t. biráikká kineveztetének; egyszersmind megkeresi megyénk RReit, hogy t. követinkkel ezen kineveztetést tudatván, velők a' t. b. hitet keblünkben tétessük le, mi szives éljen-kiállítások között megis történt. 6) A' turopoljai nemességnek a' zágrábi tisztújításkor történt sérelme orvosolhatása iránt a' közelebbi országgyűlés alkalmával észszerű intézkedhetés végett ő cs. kir. felsége egy alázatos felirathat megkéretik, hogy az illyr párt által elkövetett nemzetiség elleni vétkes merény vizsgálatának eredményét megyénkkel közleni kegyeskedjék. 7) Megyénk házi pénztárának 1841ik évre számított mintegy 70,590 p. fra hágo adórovatai sorában fő figyelmet gerjesztvén a' közel 18,000 pengő forintra emelkedő tisztviselői ingyen-vontatóknak kiszolgáltatása; ezen súlyos teher enyhítésére több rendbeli indítvány tétetvén, azoknak tárgyalása az ez ügybeli küldöttségi munkálat megvizsgálása idejére halasztott. 8) Másod-alispán ur hivatalosan jelenté, hogy a' Pestmegye határában levő egyesség után megyénk által készített hatvani országut a' Zagyván tul küldöttségi késedelmezés végett még ünnepélyesen Pestmegyének át nem szolgáltatathaték, melly oknál fogva az utnak folytonos javítása adózóinkra súlyos terhet ró; továbbá jelenté, hogy a' hatvani uradalmat vámszedési jogánál fogva illető, a' fahid mellett mintegy 8 folyó útre terjedő utrés mindeddig meg nem készítettvén ezáltal a' közlekedés szűfőlött nehezítették; ezekre nézve mind az érdeklött küldöttségnek eljárásra figyelmeztetése, mind a' hatvani uradalom részről töltés iránti köteletségének nov. 15 napjaig teljesítése határozottat. 9) Felvétel a' n. m. h. tanács újabb k. intézvénye az iránt, hogy a' Tisza folyó szabályozásának előleges tervkészítésénél a' gyalog és szekeres napszamosak a' kiszabott bérért rendeltessenek el; errenézve ismételve válaszoltatik, hogy miután csekély bérért az adózókat szolgálatra kötelezni nem lehet, a' szolgabírák oda utasítottak, hogy az illető helységeket, a' szabott bérfizetés melletti munkások kiállítására szólítsák fel, vonakodás esetében azonban kényszerítő módok ne használtassanak. 10) Szarvaskő és Pétervárasa f. évben tűz által tetemesen károsult helységeknek 3 évi adóbeli tartozásai elengedtetvén a' jelen évbéli fafuvarozás terhe alól is fölmentettek. 11) F. I. főszolgabíró ur hivatalosan jelenté, hogy egy csapat átmenő 's két rabot vezető katonaság m. hó 14én Gyöngyös m. város egyik korcsmájában véres verekedést indítván, mellynek csilapítására oda érkezett néhány városi tizedes közül egy agyon lövetvén többen megsebesítetének, míg végre a' nagyszámu öszszegyülekezett nép által rudakkal három katona levereték; ez esemény megvizsgálására egy polgári 's katonai tagokból állandó vegyes küldöttség rendelteték. 12) N. F. abbeli indítványa, mellyben a' P. H. 168ik számában érintett parádi vétkes kihágások megvizsgálását küldöttségre bizatni kérte, vizshangra nem talált, minthogy hírlapi közlemények tisztí nyomozások tételére alapul nem szolgálhatnak. —

Turóczbul Oct. Sán. Tollhoz nyulok 's bár mint mindig sine ira, sine studio, mégis nem keveset elfogulva, vajjon jelen soraim nem nyujtandnak e' valami gáncsra új anyagot. Mult tisztválasztási közléseben két alszolgabíró az esküttek sorába tétetett. erre tehát felvilágosításul szolgáljanak köv. k. 1) Aug. 31én tartott közgyűlésnek eredményéről szóló 's e' lapokban annak idején megjelent közlésem. 2) A' pesti hírlap levelezője 183 számában közölt tudósításának szövegére ide iktatott szavai: „Turóczbul sept. 23. Halljuk, hogy e' hó 15én tartott tisztválasztási előtanács után, a' történt fölterjesztésre helytartótanácsi intézvény érkezett lefőispánunkhoz, mellyben alszolgabíráink szaporítottása következtében tett intézkedésünk az előbbi rendszerre visszautasítottik, mi azonban sept. 17re ujjlag öszszelüni szükségesnek látott conferentiában a' főpénztárnoki hivatalokra magyarázhatónak nem találtathatván, az elkülönített két főpénztárnok választása tovább is megállapítottatik; a' többi intézkedés illetőleg pedig, miglen a' nélkülözhetlen alszolgabírák rendszeresítése maga módján kieszközölhetendik, addig ezek hatóságát két rendszerint eskütt alszolgabírói ezimmet fogja pótolni. 3) Igaz, hogy mind a' 4 alszolgabíró e' mineműségben, mint ezt a' jegyzőkönyv is tanúsítja, jelöltetett ki, és semmi különbség nem tétetvén a' választásnál, egyformán alszolgabíróknak választottak. Azonban azt sem tagadhatni, hogy 4) A' conferentia, bár csak hallomás után jutott köz tudomásra, határozatja következtében a' szent mártóni és mosózei járásban, mint az előtt ugy most is két rendes eskütt választatván a' blatniczai és zniói járásoknak ellenben a' külön külön kettő helyett, csak egy eskütt jutott. Közölvén a' tényeket, azok taglalásába és véleményem, melly többekével meggyező, közlésébe, ezuttal nem nem bocsátkozom. A' kinevezett tiszteltetbeli ügyészek közé még Jeszenszky János is tartozik. A' Levelező.

Az új iskolai rendszer 's nevelő seminarium Debreczenben septemherben. A' mult hó 11én 's több napjain tartott tisztántuli egyházkerületi gyűlésre a' tudományos nagy választmány jelentését beadván, az új iskolai rendszer létbe hozására nézve, a' mennyire emlékezhetem, következő határozatok tétettek: ez évben már az új rendszer az elemi 's polgári iskolákra nézve életbe lép; a' gymnasialis iskolákra nézve pedig akkor, ha az alsóbb iskolák növendékei azon iskolákba jutnak; továbbá életbe lép a' nevelői seminarium, hol a' leendő tanítók a' tanítást elméletileg 's gyakorlatilag tanulják; úgy szinte a' felsőbb tudományokra nézve a' tanulók szabad választása oly módon, hogy a' n. m. helytartótanáctól kijelölt tudományokon kívül minden felsőbb tanuló tetszésétől függőleg hallgathat bármely tudományt, csak hogy a' mindennapra meghatározott mennyiségű lecke-órát kitöltse. — Az élelmezés, mind a' főzetés, mind a' kenyérre nézve teljesen megszűnik. — Az azon iskolákba járókra nézve, hol az új tanítási rendszer keletbe jő, a' prius praeceptorok megszűnnek. — A' collegium épületében lakhatás iránt az a' határozat, hogy onnan senkit ki nem vernek, 's mindent, a' kinek és a' meddig hely jut, befognak. — A' legatióba járás megmarad, mig a' többi ref. főiskola is el nem törti azt. — A' formaruha — toga — viselést eltörlik, 's mindenki tetszése szerint szabad öltét színű ruhában járhat; ha mindazáltal egyházi szolgálatot akar tenni, togában kell megjelennie. — Ezen új rendszer életbe hozásánál legnagyobb feladat az iskolai kézikönyvek készítése. Erre a' tudományos választmány, — belátá-

sa szerint egyik 's másik ismértebb jelesb férfainkat bizta meg. Én erre nézve azt hinném legjobbnak: ha nyilvános pályázat történnék oly módon, hogy jeöltetnék ki a' készitendő munka tárgya 's terjedelme, 's ha általános becsü pályamunkák érkezének be, a' legjobb jutalmaztatnék meg, 's ez által lenne az iskola tulajdonává; és minden kézikönyv minden új kiadásakor ismét nézetnék át 's igazíttatnék ki; szóval azt tennék, mit a' tud. társaság tesz az Edvi Illés kézikönyvével; és egy iskolai könyv se fogadtatnék el olly teljes megnyugvással, mint eddig történt, hogy 50 évig is egy betűt sem igazítottak, — még csak a' helyesírásra nézve is, — az eddigi legalább ötvenszer kiadott iskolai könyveken. — Eddig még csak két iskolai könyvül szánt irat jelent meg, mind kettő Csécsi Imrétől u. m. a' Tiszta erkölcsstudomány és Geognosia felsőbb polgári iskolák számára; 's mivel még nem vala időm elolvashatni, rólok csak annyit mondhatok, hogy bár nyomtatási kiállítatásuk 's alakjuk olly csunya, a' millyen csak a' debreczeni és pataki könyvműhelyekből kerül már ma ki, áruk fölötté magas, 's nem iskolai könyvhöz mért. — A' debreczeni könyvnyomó-műhelyre legyen szabad itt azon megjegyzést tennem, hogy ez minden hazai testvéreitől rendkívül elmaradt minden tekintetben: betűi avultak, papírja rosz, festéke pedig tán a' föld minden illynemű intézetében használnál rosszabb, és mind ezek mellett drágás. — Talán használna e' nyomintézet emelésére, ha legfelsőbb kormányzását valamely a' kor izlését ismerő férfira bizná a' tulajdonos város. — Örömmel tudat-hatom a' közönséggel: hogy főkép a' helybeli asszonyások bőkezűsége által a' régen tervezett fűvészkert már a' folyó év tavaszán egészen rendezve felállítat-tott a' collegium szomszédságában; 's reményljük, hogy néhány év alatt teljes virágzásra emelkedik.

Kézmárki körlevelek. — Vége. —

A' megyékhez szóló körlevél illy tartalmú: Az országgyűlés közelget 's ket-tőzött erővel ujutnak meg a' városi követei országgyűlési állása iránt a' városok ag-godalmai. E' tárgy minden oldalról nyugott meghányása után pedig mélyen gyö-kerezett szívvel a' meggyőződés, hogy ezen az egész hon által elismert sére-lem, gyöberesen csak az által orvosolható, ha az országgyűlés korszak elrendezése munkába vétetvén, mindenekelőt már a' jövő országgyűlésre küldendő városi kö-vetek, a' haladó kor, közvélemény 's a' hazai törvények követelményéhez képest, az egész polgárság által választatnának, és a' követi utasítások egy a' polgárság kiküldötté választmány által, nyilvános ülésekben kidolgoztatnának, hogy e' szerint követeik, tisztán az illető városok közvéleményét képviselvén, törvé-nyes voksokkal, mindjárt az országgyűlés kezdetén a' szavazás szabályozására és a' városok belső szervezete kor- és czélszerű változtatására közremunkálhassa-nak. Minthogy pedig a' választás eddigi módjának olly lényeges változtatása legfel-sőbb engedelem nélkül nem létesíthető, eziránt ő felségéhez legmélyebb alázatos-sággal folyamodtak, egyszersmind esedezvén, hogy ő cs. k. felsége a' városi köve-tek szavazatjogát 's az országgyűlési szavazás szabályozását az országgyűlési ta-nácskozáskor első tárgyává kijelelni kegyeskednék. Hogy pedig e' kérelem kívánt si-kerét minél jobban biztosítsák, felírásuk közlése mellett a' vármegyét is megkérik, miszerint kegyes közbenjárásukkal a' városok ügyét legfelsőbb helyen hathatósan előmozdítani, a' folyamodókat czéluk elérésében hatalmas pártfogásukkal segíteni, 's ez által minden ujra keletkezhető — az országgyűlési tanácskozáskor gátló — surló-dés és viszályok elkerülését véteni méltóztatnának.

A' városokhoz intézett körlevél köv. szerkezetű: Soprony és Szabadka sz. kir. városok a' IV. rend országgyűlési siralmas állását 's ezen sérelem czélszerű or-vosolását tárgyzó felkes körlevelei által felszólíttatva, nem késett sz. kir. Kézm-árk város tanácsa 's választott polgársága is a' városok e' legfontosabb életkérd-ését komoly tanácskozás alá venni 's e' részbeni nézeteit nyilvánítani. — Am-bár Soprony városának az e' részbeni tett első — e' közérdekű tárgyat a' nyil-ványosság mezejére juttató — lépésért szíves hálával érzik magukat lekötöleztet-teknek: mindazáltal az általa javasolt lépést, ugymint legbeesesebb és legszen-tebb alkotmányos jogaik szembetűnő veszélyeztetésével járót, nem helyeselhetik, hanem mélyen gyökerező meggyőződésüknél fogva 's minden követi utasítasa-ikban kifejtett elveik nyomán, Szabadka városnak lehető legbiztosabban az o-hajtott czélhoz vezető korszak nézeteit magukéivá teszik. — Hogy pedig e' fel-állított elvek az élet minden mozgását kedvetlenül gátló akadályok, még a' kö-zelgő országgyűlés megnyitása előtt, elháríttassanak, és a' városi követei ma-gas hivatásuknak megfelelő és hathatós közremunkálása őket jogosító, törvé-nyes állásukba visszahelyeztessenek, — czélszerűnek vélték, ő cs. kir. felségét jobbágyi alázattal megkérni, hogy legkegyelmesebben kibocsátandó ideiglenes rendszabály által az országgyűlési követei választását a' sz. k. városokban olly-formán méltóztatnék elrendezni, miszerint a' követei, nem mint eddig csupán a' tanács és választott község, hanem az egész polgárság által, szabadon választ-assanak, és az országgyűlési utasítások egy a' polgárság kiküldötté választmány által nyilvános ülésekben kidolgoztassanak, egyszersmind az iránt is esedez-vén, hogy a' városok szavazatjogát és a' szavazás szabályozását királyi előadá-siban az országgyűlési tanácskozáskor első tárgyává kijelelni kegyeskednék. — Biztosan reméllvén, hogy ő felsége a' III. és IV. rend közt minden alkalommal ke-serűbben megújuló 's az országgyűlési tanácskozáskor kedvetlenül gátló siral-mas surlódások eltávolztatása 's ezen indítvány korszerűsége 's törvényessége te-kintetéből, Kézmárk városa kérelmét teljesíteni kegyes lesz. — annyival biz-tosabban fölteszik, hogy a' többi kir. város, e' közérdekű tárgyat minden oldalról nyugott meghányása után, Kézmárk nézetét — ugymint a' forrón ohajtott czél-hoz vezető egyetlen biztos és törvényes utat kijelelőket — magáinak is ösme-rendi, 's barátságos egyetértésben a' közös czél elérésére közremunkálán-dnak meggyőződve, hogy csupán férfias állhatatosság 's minden melléktekintet 's alszeméremtől tiszta közgyeletérés biztosíthatja a' városok igazságos ügyének diadalát, és a' polgári rend, az anyagi jólét e' támaszlopa, a' szellemi kifejlődés nek ezen alapköve 's az alkotmányos királyi trón e' hű fentartója u' phoenix gya-nánt, honunk politikailáthatarán, illő helyét csak így állhatja meg stb. aláír.p.h.

Hatalasról ezt írják: Öszhó másod napja ma van, 's a' hét azon napja van ma, mellyet isten szün- és imanappá szentelt és rendelt; e' napon minden keresztényen felekezet vallásos szertartása szerint, a' munkának szentelt hat nap után, egybegyűlve, isten-dicséret és szent elmélkedések közt, istenének a' vett 's veendő jókért halát rebeg 's kérését nyujt, felejtve a' munkát. Az első ke-resztények ezen vallásosságát minden világi parancs nélkül, csupán isten 's vallás iránti tiszta szeretetből önként örömet tettek; de utóbb, hogy a' hívők a' hete-dik napot, munkától pihenve, istennek szenteljék, törvény is parancsolta: az ollyak ellen, kik e' nap szentségét megtörni merészek, büntetést is határozó, de minél gyérebbe hajtják ezt végre — bár a' hetedik nap munka általi szentségtele-

nitése nagyon is divatba jött, — annál többet veszt a' törv. erejéből 's a' nép val-lástalanság vétkébe, némikép a' nem büntetés által erre szabadalmat nyervén, annál inkább 's hanyathomlok rohan. — Ma irom néhány soraimat; ma még a' hét he-tedik napján, mikor fájdalomteli szívvel tapasztaltam, hogy a' terhes kocsik és szekerek tompa zöreje szomorú botrányt okozott azoknak, kik isten házába, reg-geli istentiszteletre gyűlve, imájokkal istent dicsérve, a' mindenek atyjától, még azon vallás-tapodókra is áldást kértek, kik e' botrány okai. Az isten háza mel-lett a' terhes szekerek olly csörtetéssel robogtak, — a' ház viszhangja is nö-velvén ezt — hogy a' szónok csöndes, és figyelmes hallgatóji, az igéket alig hallhatták; azonban vallásunk ezen megvetése botrányt okozott a' jobb érzesü polgároknál is, kik közül a' legidősb sem emlékszik olly vasárnapra, 's kik kö-zül egy fájdalmát ezen szavakban nyilvánítja egy vele találkozott tanácsnoknak: N. uram! ugyan micsoda lélekkel nézik, 's nem büntetik ezen kárhozatos val-lástalanságot? de mind hiában! nem találkozott ember, ki a' rendbontókat rendre igazítani merész lett volna. A' rendre igazítást hivatalánál fogva főbíránk-tól vártuk, 's várnunk kellett: mint kinek kezeiben van a' parancsoló 's végre-hajtó-hatalom; mint kinek a' város-házánál e' botrány tudtára is adatott; de ki, tán hogy több illy tudósítást hallani ne kénytelenítessék, elvével most a' bünte-tés szorosán ellenkezőn, haza ment. E' botrány felőli ítéletet egészen a' köz-vélemény bírósága alá adom, felőle magam ítélni nem akarván; valamint azon tömérdek bünt, mellyek a' vallástalanságból erednek, sem számlálom el, e' rész magyarázgatását avatottabb embernek hagyván fen. — H a l v á r i.

Erdélyi országgyűlés. Országos elnök ő nmsága körlevelében nov. 2kát tüzte ki az országos ülések megkezdése határnapjau. kir. biztos Jó-sika János ő nmsága oct. 6kán utazott el Kolozsvárról 's e' napokban Budapes-ten keresztül Bécs felé. —

Teleki Sándor gr. levele Venus fregátról a' földközi tengeren sept. 6.

Széki Teleki Sándor grófrul, ki Lichnowszky hgnek utazótársa volt, ennek kedveltségét pedig tudatok külföldi hírlapok után Spanyolország alatt, saját le-veléből rokonait, számos barátit 's tisztelőit is illetőleg a' következendőket közöljük: Lissabonból elindulva utunkat Spanyolország felé vevők 's mivel Lichnowszky hg mint tudva van don Carlos szolgálatában tábornok volt, és így az amnestiában nem részesült, a' lissaboni angol követ utlevelünk viszáztatását kieszközölvén a' spanyol kö-vetnél szabadságot nyerénk Spanyolországba mehetni. Több napig mulatánk, m'nden legkisebb kellemetlenség nélkül Cadiz, Sevilla, Malaga, Alicante és Valencia vára-sokban. Onnan Barcelona felé indulánk gőzösön. Az utazók közt három slav-keres-kedő is volt, kik tengeri rablást is gyakorolnak. Ezekkel a' hercegeknek politikai vi-tája lön. Egyikkel én is hevesen összejöttem. Ha néhány angol utazó, kik velem tar-tának, a' dologba nem elegendik, rosszul ütött volna ki. Azt máskor beszélem el. Most a' mostani dologra. Aug. 20án érkezék Fénicien' francia gőzösön a' barce-lonai tengerpartra. Városba menendők a' hggel ruhát változtatánk. A' kapunál, melly porta del mare-nak nevezetik, néhány rendőr-szolga kocsinkra rohan és mi kény-telenítetnek őket követni. Kevés feltartóztatás után a' vámbház előtt megengedék, hogy az angol consulhoz menjünk. Onnét nem sokára szabadon eresztetünk. Okát adták letartóztatásunknak. Megtudók, hogy egy slav-kereskedő feladására mint carlisták fogattunk el, szabadon bocsátatásunk annak köszönhető, hogy feladónk nem vala hiteles személy: 1) mint slav-kereskedő, 2) mivel az néhány hónap előtt tengeri rablásért fogatott el a' mosambiquei csatornában, egy angol kapitány által, 's onnan is szökve menekedett meg. A' hg ezen eseményt közlé a' porosz consulal, a' l-tala a' hatóságtól engedelmet kérvén 48 órai szabad ki 's bejárhatásra. Egy óra mul-va a' consul hozánk jöve, mentegőzést hozván a' cataloniai katona főkapitánytól és a' polgári főnöktől, Juan Gutierrez-től, azon kéréssel, hogy neveznök meg feladón-ka't a' rendőrségnél számadásra vonatás végett. Egyszersmind szabadságot nyertünk a' városban tovább mulatásra. Ezen nyilvánításokkal megeléglülve senkinek fela-dóji lenni nem akartunk. Néhány óra mulva a' hajóra tértünk az éjszakát ott tölten-dők. Másnap újra a' városba indulánk a' székes templomot megnézendők 's isteni szolgálatot hallgatandók. Az irt kapunál két alguazil által, puskás és lánccsás kato-nák közt a' polgári főnökhöz vitettünk. A' hg tüstint a' porosz consul után küldé, ki consuli egyenruhában jelent meg. Egy órai várakozás után végre felpuffadtan, a' (ol-vaj polgári elnök porcina gravitással megjelent, és egész ünnepeleységgel jelenté, (mint Gozan a' szinpadon), hogy a' királyné és constitutio nevében foglyai vagyunk és míg Madridból válasz jövend, letartóztat. Hasztalanok valának a' magát szilár-dul ellenszegző consul tiltakozásai, ki ovást tön ezen népjog-szószegés, törvény-telen és önkényes elfogatás és becsukatás ellen. Hasztalanok valának az ünnepe-lyesen ellenszegülő hg erősségei. És hasztalanok az én otthon olly hatalmas és nagy hatású ismeretes magyar szavaim, mellyekben a' t. és r. e-vel elegy csakugyan per-gettek nyelvemen. Azokat egész nagyságában szórtam a' főnök ellen, ki szüntel-len „non intendo“-t (nem értemet) felelt. A' consuli jótállás nem fogadták el. Azon megjegyzésre, hogy a' lissaboni spanyol consul, ki visáját bélyegző utleve-lünkre, compromittáltak, 's hogy azon rendszer minden polgársult nemzeti közle-kedésben hallatlan volna, me'ly népjogot tipor, így felelt: ce cosa fa non sont obli-gatorias para mi (nincs mit tenni, ezek engem nem köteleznek.) Tovább a' consul azon emlékeztetésére, miszerint tegnap megengedte a' városban járunk, azt felelt hogy, az tegnap volt, ma máskint véli jóleselekedni. Még több más illy ostobaságé: szórt össze. Végre a' „négy nemzet“ című vendéglőbe kísértettünk, melly foghe-lyül rendeltetett. Az ajtónkhoz katonaőr állíttatott. A' consul azon kérdésére, hogy egy néplázadás esetében bátorságos helyzetünkről 's életünkről jót áll ó? így felelt: elég erővel bír a' tanács a' nép közepettől is kiragadni. Alig valánk egy fertály ó-raig fogságunkban, mármár mutatkoztak a' lázadás előjelei. A' nép csoportozott ah-lakunk alatt az Alhambrán, melly legfényesb sétatérre Barcelonának. A' slav ker-eskedők azt hírelték a' nép között, hogy a' hg Cabrera és en Polo a' sógora vagyok. Egy óra nem telt el, 's már ezrek gyűltek az Alhambra fáji alá. A' legelkeseredet-tebb kiömlések 's kiabálások közt, jó! ki lehete venni a' vezéreket, kik a' népet taná-csokkal lázíták. Azt kiabálák, hogy a' factiosus főnököket ki kell vetni az ablakon. 's a' népek átadni, mint Bassa tábornokot és O' Donnell erzedest. (Ezek néhány év előtt, ugyanezen Alhambrán késekkel megöltek, nyakukra kötél köttetett, az ut-czán meghurcoltattak 's végre megégettettek.) Ezalatt a' nép dühe mindinkább ki akart törni. Már 6 órakor a' népsöpredék kezdett a' vendéglőbe rohanni, 's minket látni kívánt, szerencsére a' vendéglő más szobára utasítá a' rohanókat. Ezalatt a' polgári főnök: hozzánk küldé a' Gefe de la securidad publicot (közösend főnökét.) Az a' polgári főnök sajnálatát jelentvén, arra kére, hogy a' hatalmú ajtón lopóznánk ki. Illy módon az Alcalde constitutional nevű fogházba vitettünk. Ott lakásunkul három lépésnyi hosszu 's két lépés széles szoba nyitottott 's az ajtó ránk zárattott. Fj-szaka, szekéren a' career publicoba (közfogház) vitettünk. 150 tolvaj, bandita és gyilkos közé záratunk. Így veszteglénk 9 napot, a' madridi rendelést várva, melly august. 30án megjött és szabadságunkat visszaadá.

A kikötőben egy francia fregat volt a francia consul kérésére a commendaans sziveskedék minket felvenni. Tengerre szállánk, reményünk szerint, 24 óra múlva francia földre, a szabadság földére jutandók. Éjszaka egy rémítő szélvész jött, hajónkat szinte Afrika partjára hántha vetette 's ma hetedik napja, hogy szélvészek közt küzködünk, — de a part már szépen mutatkozik — még két óra és a szabadság földére kiszállunk. 9 napi keserves tömlőözöztetés közt, fanatizált népdühnek kitétetve — 's még ha azon factiosusok közé tartoznék az ember, szenvedne azon polgári hitért, mely soha enyem nem vala 's nem is leend, — hét napi szélvész után, kiszállni a szabadság földére! nem kis öröm leend!! — 'sa't. 'sa't. 9 vagy 10 nap múlva Frankfurtban leszünk. Onnan ismét irok. 's a' t. 's a' t. Teleki Sándor gr. — N-i T-dó.

Ausztria.

Ausztria 's Bajorság közt új postaszerződés kötött, mely szerint a két ország közti levelezés bérmentetlenül is történhetik. Őfels. az anyacsászárné Berchtesgadenből oct. 2kán érkezett meg Schönbrunnba. — Az orosz czári fejdelmi, Leuchtenberg hg jelenleg nőstül Bécsben mulatván, tiszteletére naponként udvari ünnepélyek tartatnak. Oct. 2án fázányvadászat volt Laxenburgban, hol mintegy ezer fázányt lőttek; oct. 5. szándékozott az orosz hg Bécs elhagyni. Metternich hg már megérkezett Bécsbe. — Milos hg a bécsi török követségnek 2000 dafab arany ajándékkal kedveskedék. Radicevics, Mihály hg követét a török meghatalmazott Bécsben igen nyájasan fogadta. —

Szervia.

(Micsics megfutamlott. Mihály hget Zimonyban méreggel akarék kivégezni.) Belgrádi újabb hírek szerint Micsics nem öletett meg, sőt formaszertint csatára sem került a dolog Vuicsics és Micsics közt, mert ez utóbbi az ideiglenes kormány katonáinak közeledtekor visszavonult 's Vuicsics a török ezredessel, Mihály hg ezen kevés párthivei üzetésére némi csapatot hagyván hátra, visszatért Belgrádba. Ezután a Micsics zászlója alá csatlakozottak is többnyire vagy visszavonultak lakjaikba, vagy az ellensereghez mentek át 's Micsics mindentől elhagyatva alkalmasint hegységekbe menekült, vagy valamely szomszéd tartományba csapott át. Nemesak számos görög lelkész, hanem több kerületi tisztviselő is részes Micsics merényiben, 's az ideiglenes kormány már több illy tisztviselőt mozdított el hivatalától, eddig már Sabacz, Szendrő, Posarevac, Valjevo és Usicze kerületek új kormányzókat kaptak, 's ezután még több illy változtatást várnak. A sabaczi protopópa hazaárulásról vádoltatván, befogatott. Zimonyban sokfélélt mesélnek Micsicsről 's a szultán véleményéről, legközelebb pedig olly hír keletkezett Zimonyban, miszerint sept. 24én 3 szerb jöven át Belgrádból, Mihály hg kávéfőzőjét 20 darab arannyal kísérték megvesztegetni, hogy az átadott, mintegy 1/2 latnyi mérget legközelebbi alkalommal a hg kávéjába hintse; a hü szolga átvevé a pénzt 's mérget és mindkettőt urának nyújtá át, a hg ezt a hatóságának jelentvén föl, a 3 mérgező befogatott. Mondják azonban, az illy hírek kevés hitelt érdemlenek. —

Spanyolország.

(Adatok a cadizi eseményről. Kölesönös biztosító társulatok. Elegy.) A cadizi hatósági elnök 's a Globo szerkesztője közti párviadalonnan származott, hogy imezt az előbbi tíz tallerra bünteté, mivel egy gúnyiratot lapjába fölvenni vonakodott. Ez sept. 8kán történt, 's a személyes vitázat végre párviadalt okozott, melyről a hatósági elnök teljességgel nem hagyta magát lebeszélteni, mondván, hogy másnap a két család egyikének mulhatlanul gyászt kell ölteni. A szerkesztő, kit az első lövés illetett, folyvást békülni akart, de hasztalan, az elnök dühösen kiáltá, hogy lőjön, és a lövés rögtön véget vetett életének. Este a népalj mindent összerombolt a szerkesztő hivatalban, 's a hatóság helyén türe el ez otromba kicsapongást, mondván, hogy a fölingerült népet bonyujában nem tanácsos meggátlani. — A pártok közt ismét általános meghasonlás uralkodik; Gonzalez szeretne ministerré lenni, Rodil pedig nem akar kilépni, Espartero pedig majd egyik majd ismét másik pártnak hizelg, hogy nyílt ellenséget ne szerezzen magának; könnyen megeshetik azonban, hogy illy törekvések mellett két szék közt a földre zuhan, mikép az már több köpönyegforgatóval történt. Ezenkül Espartero szeretne még a királyné gondviselőjévé is lenni, hogy azután minden hatalom tökéletesen 's egészen az ő személyében összpontosuljon. — Zurbano mégis folytatja kegyetlen zsarolását Cataloniában, 's mondják; hogy legközelebb a madridi főparancsnoksággal kívánja őt Espartero megtisztelni. Junius óta sem a katonaság, sem a tisztviselők nem kapták ki díjakat; néhány öreg tisztviselő, a szó teljes értelme szerint éhhal halt meg. Az utak rablókkal elárasztvák, még pedig annyira, hogy Malagában a tehetősebb lakosok saját pénzükön fegyveres erőt állítottak föl a rablók kipusztítására. Madridban is hasonló társulat van keletkezésben, mert a kormány sem a vagyont sem az életet nem képes többé biztosítani. Illyesmí történhetik a 19ik század derekán Európában! Az utókor mesének fogja e' szomorú eseményt tartani. —

Anglia.

(Adatok Fridrik főhg londoni tartózkodásáról. O' Connor pörbe fogatott. Elegy.) London, oct. 2kán: „Fridrik ausztriai főhget igen hizelgő kitüntetés-sel tettezi az udvar és főnemesség; Aberdeen lord nagy lakomat adott tiszteletére, mellyen Anglia nemességének fénye jelen volt. — Feargus O' Connort, lázító beszédei miatt, a rendőrség elfogá, 2 ezer font sterlingnyi kezesség mellett azonban, a legközelebbi eskütszéki ülésekig ismét szabadon bocsátá. Manchesterben számos elfogatás történt. — Albert hg Skótzsiában olly igen jól mulatott a vadászaton, hogy egykor visszatérvén, a királyné jelenlétiben így kiáltá föl: „Egész életbenem nem voltak még illy boldog óráim!“ — Valóban! — kérdé a királyné szöfontatva, igen világos jeleivel az elégületlenségnek, Albert hg bocsánatot kért e' sértő nyelvbólásért. — Stanley lordot a peerek házába szándékozik áthelyezni a ministerség.“ —

Franciaország.

(Spanyol királyné férjválasztási kérdése ismét szönyegen. Elegy.) Paris, oct. 5kén: „A spanyol királyné jövendő férje iránt több udvarnál ismét megkez-

dék a vitakozást. Hogy kérében nincs hiány, az igen természetes, mert királyné férjévé lehetni, olly kellemes hivatal, hogy elfogadásától alkalmasint egy férfi sem igen irtóznék. Ezuttal Espartero sem idegenkedik már a férjválasztástól, de csak azon esetben igéri megegyezését, ha valamennyi udvar megismeri a spanyol királynét, melly eddig vonakodott Madridba képviselőket küldeni. Olozaga ez ügy iránt alkudozik Parisban, 's ez őszfolytában még Bécsset is meg szándékozik látogatni. — Guizot bukását hatalmas léptekkel mondják közelgetni, ámbár egy-szersmind megvallják, hogy utódja sem igen fogja magát sokáig föntarthatni. — A kir. család oct. 2kán Eubul st. Cloubba költözött. — Burgundban olly különös jóságú volt a szüret, hogy a bor minőségre nézve az 1811dik természettel vetélkedik. — Deterville parisi könyvtáros élete 77dik évben meghalt. 17 éves korában egyetlen fillért sem mondhatott sajátjának, 's most több milliót örökle utána egyetlen lyánya. — Dudevant assz. (Sand György) egyik jószágán tűz támadván, a jeles író azonnal talpon volt, 's faczipében személyesen vezérlé 's bátoritá az ol-tókat, minek következtében a tüzet csakhamar elnyomták.“ —

Portugália.

(A kamarák elhalasztatnak 's új ministerség alkottatik. Elegy.) Miután a kamarák több hónap óta semmi jelét nem adták létüknek, miután a tikkasztó ebnapok annyira ellankaszták tagjait, hogy azok tanácskozás helyett jobbnak látták vagy siestákat tartani, vagy Tejoban fürödni 's miután igy emberhiány miatt ülések nem tartathattak, 's két hónap alatt csak annyi sikerök volt, hogy 50 ezer tallért költöttek el; azok dec. 1jeig elhalasztattak. — A ministerség pedig megváltozott: a két igénytelen ember, az igazságminister Mello, és a tengerészeti Campello helyébe más két isméretlen; Falcas a tengerészet, Souza Azevedo az igazság polczáralépett; a külügyeket Castro kapá meg, ez 1834b. még szerény pénzváltó vala, hanem az angol kölesönnél 's a papirpénz bevéltatásánál az akkori pénzminister által segítettvén, millióssá lett, Terceira hg, Costa Cabral és de Tojal báró megtarták helyeiket. A kormány munkálatainak irányt jelenleg a szabadköművesség ad, mellynek nagymestere Costa Cabral. — Az udvar sept. 10én hagyá el Cintra nyári lakot 's Lissabonban a kir. palotát foglalá el. Egész nyáron itt is nagy szárazság volt, sőt még folyvást uralkodik, azért a termés csak igen közepszerű, tengerire nézve pedig igen silány volt. A nyáron igen gyakran ingott a föld 's egy természetkémlő tanubizonysága szerint kevés hét volt földingás nélkül.

Oroszország.

Orosz birodalom Kazán városában a pusztító tűz több mint 2000 házat, 12 templomot, egyetemet 's több középületet hamvasztott el. A tűz 4 napig dühöngött 's e' hir keltekor még nem volt eloltva. A pétervári tűzkármentő egyesület ez által nagyon sokat vesztett, úgy hogy a részvények fél áron adtak el. — Görögországban sept. 2án meghalt Kyrillos argoliszi püspök 's az ország szent zsinatának elnöke. A holt püspököt diszruhájában karszékbe ültették, 's mig így vala kitéve, a nép kezet csókolni 's imádkozni járt hozzá. Zsinat elnökének eubiai püspök Neophytos nevezetett ki. — Az orosz czár sept. 12én a birodalom belsejébe utazott, a gyakorlás végett összesereglett katonaságot szemlélendő. Innen a Feketetenger felé Odesszába és Szebasztopolba menend 's Varsón keresztül térend vissza Pétervárra. — Portugáliában a követkamra olly törvény alkotásával foglalkozik, miszerint a hivatalnokok gyilkosai jövoében haditörvényszék által ítéltessenek; mire egy bíró megöletése adott alkalmat.

Külföldi elegyhír.

London. A kormány új engedvényvel készül Amerika egyesült tartományaihoz közelebb járulni, amerikai gabonának ugyanis meg akarja az angol kikötőket nyitni, miből azon kettős haszon háramlanék, hogy a gabona Angliában olcsóbb lenne, a kézműyári cikkek pedig árban emelkednének, mivel a visszatérő amerikai hajók ezekkel rakodnának meg. — Szövényörműveknek szabad kivitelét engedé meg a kormány. — Franciaor. és Anglia közt kölcsönös levéltér-csökkentési szerződés készül létesülni. — Salisburyben ökölviadal ment véghez, mellyben egy 18 éves ifjuéletét veszté. —

Paris. Orleans hgnő beteg volt, de már javulni kezd. — Havre közelében felhőszakadás okozta vízáradás nagy károkat tett. — A National Zurbano kegyetlenkedésit, közbenjárulás által kívánja fekeztetni. — A király Aumale hget algiri alkirályvá szeretné tenni. — Darboville színész 's háztulajdonos a szinpadon meghalván a kath. papság nem akará őt eltemetni. A protestans papság tehát nagy ünnepélylyel és sok ezer ember jelenlétiben tevé meg holttestének ez utolsó felebaráti szeretetet. —

Brüssel. A tanács jelenleg a képviseleti kamra által elfogadtatott elemi tanítási rendszer javítását bírálja minden egyéb tárgyat félre tevén, mivel méltánylani tudja azt, hogy alap nélkül nem kezdhetni az építéshez. —

Gabonaár

váltó garasban, Pesten pesti, egyebütt pozs. méről értve.

		Tisztahúza	Készerez	Rozs.	Árpa.	Zab.	Kukorica
Pest	oct. 14.	150 - 170	112 - 128	95 - 105	80 - 88	60 - 66	100 - 108
Komárom	„ 8.	105 - 114	84 - 90	72 - 75	64 - 70	45 - 46	80 - 80
Szeged	„ 1.	65 - 70	— 55	—	3 - 40	35 - 40	— 50
Pécs	sept. 24.	100 - 110	84 - 85	72 - 75	— 60	— 40	— 90
Baja	oct. 1.	77 - 85	63 - 72	— 60	45 - 46	31 - 32	— 47
Mosony	sept. 22.	105 - 130	80 - 88	72 - 82	60 - 68	45 - 60	84 - 90
Miskolcz	„ 21.	78 - 80	60 - 65	—	38 - 42	23 - 25	—
Uj Bece	„ 26.	75 - 90	61 - 70	—	30 - 35	—	—

Pénzkelet: Bécs, oct. 12dikén 1842. 5petes status-kötelezvény: 109; 4 pcentes: 100¹/₄; 3 petes: 77. éjszaki 1000 frtos vasutrézvény: 718; bécsyőri száz for. 86¹/₂; dunagőzhajózási 500 for. részvény: 492 fr. Eszterházy sors: 49³/₄.
Dunavizálás. Oct. 13kán: 5' 4" 3" a' zerus felett.

